

ΓΡΑΜΜΑΤΑ — ΤΕΧΝΑΙ — ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Κίμωνος Μιχαηλίδη

Σὰν ζωὴ καὶ σὰν Παραμῦθι

Ἀθῆναι

Ἀπὸ τὸ βιβλίον τοῦ κ. Μιχαηλίδη ἐχωρίσθηκα, τὸ ὁμολογῶ, μὲ κάποια λύπην. Ἀλλ' αὐτὸ βέβαια δὲν σημαίνει ὅτι τὰ διηγήματά του εἶνε κάτι τι ἐξοχόν. Ὅχι. Εἶνε ἀπλῶς διηγήματα καλλογραμμένα, μὲ κάποια χάριν, μὲ κάποιαν ποιήσιν ποὺ τὰ ζωντανεῦει κάπως καὶ ἂν θέλετε ἀκόμα, ἀπὸ μερικὰς σελίδας περὶ καὶ κάποια πνοὴ φιλοσοφική. Ἐχουν ὁμως, ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὰ τὰ χαρίσματα καὶ ἀρκετὴν δόσιν ἀληθείας, ποὺ τοὺς δίδει τὸ ξεχωριστὸν ἐκεῖνο θέλητρον τὸ ὁποῖον εὐφραίνει τὸν ἀναγνώστην ἐφ' ὅσον ἐξακολοθεῖ ἡ ἀνάγνωσις των. Μία ἀγάπη, λατρεῖα καλύτερα νὰ πῇ κανεῖς, ἀπλώνεται σὲ κάθε σελίδα τοῦ βιβλίου αὐτοῦ γιὰ τὴν Τέχνην, πρὸς τὴν ὁποῖαν ὑψώνεται συχνὰ ὁ συγγραφεὺς χωρὶς ὁμως καὶ νὰ τὴν ἐγγίξῃ πάντοτε. Θέσιν ξεχωριστὴν ἀνάμεσα στὰ ἄλλα διηγήματα ἔχει ὁ Μονυχτῆς, εἶνε, γιὰ μένα τοῦλάχιστον, τὸ ὠραιότερον διήγημα τῆς συλλογῆς αὐτῆς. Ἡ ἀλήθεια ποὺ ὑπάρχει σ' αὐτὸ εἶνε βαθύτερη. Ἀπὸ τάλλα ὁ Ἰατρός καὶ οἱ Σκλάβες ψυχῆς στέκονται ὑψηλότερα, χωρὶς βεβαίως νὰ θέτωμεν σὲ κατωτέρα θέσιν τὰ ὑπόλοιπα.

Ἐν γένει τὸ βιβλίον τοῦ κ. Μιχαηλίδη εἶνε ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ διαβάζονται μὲ εὐχαρίστησιν, ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ καθὼς εἴπαμεν εἰς τὴν ἀρχὴν ἀφίνουσιν, ὅταν τελειώσῃ ἡ ἀνάγνωσις των, κάποιαν λύπην, κάποιον κενὸν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀναγνώστου.

Δημητρίου Καλογεροπούλου

Ἀνάλυφα

Ἀθῆναι

Ἐνα ἀπὸ τὰ κομποτυπωμένα ἐκεῖνα βιβλία ποὺ σοὺ γεννοῦν τὸν πόθον νὰ τὰ διαβάσῃς εἶνε καὶ τὰ Ἀνάλυφα. Ὅμως, ὁ πόθος αὐτός, χάνεται δυστυχῶς μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ὀλίγων σελίδων. Ὁ κ. Καλογερόπουλος ἔχει γράψῃ ἄλλοτε πολὺ ὠραιότερα διηγήματα καὶ ἐπεριμένεμεν ὥς ἐκ τούτου τὰ Ἀνάλυφα μὲ τὴν γλυκεῖαν προσδοκίαν, ὅτι θὰ διέλθωμεν ὥρας τινὰς εὐχαρίστους. Δυστυχῶς, ὁ τόμος τῶν διηγημάτων του ποὺ ἔχομεν ἐμπρὸς μας δὲν ἐδικαίωσε τὰς ἐλπίδας μας. Δὲν ἀρνούμεθα ὅτι καὶ εἰς τὸ βιβλίον αὐτὸ, ὑπάρχει τὸ κάτι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον χαρακτηρίζει τὸν συγγραφέα τῶν Σελίδων, ἀλλὰ εἶνε τόσο ἀσθενές ὥστε ἐὰν δὲν τὸ ζητήσῃ κανεῖς μὲ προσοχὴν, δὲν θὰ μωρέσῃ ἴσως νὰ τὸ εὕρῃ.

Διὰ τὰ Ἀνάλυφα δὲν λέγομεν περισσότερα. Ἐλπίζομεν ὁμως καὶ πάλιν, ὅτι εἰς τὸν προσεχῆ τόμον τοῦ κ. Καλογεροπούλου θὰ ἀνεύρωμεν τὸν συγγραφέα τῶν Σελίδων.

Γ. Κας.

ΚΑΤΙΝΑ ΨΥΧΑ. — Μία ἄβρα καὶ ποιητικὴ ὑπαρξίς, μία ὑπαρξίς ἡ ὁποία ἔκλειε μέσα εἰς τὰ νεαρά της στήθη ἓνα σφοδρὸν ἔρωτα, μίαν λατρεῖαν ὑπερόχον γιὰ κάποιο ἰδανικὸν πρὸς τὸ ὁποῖον ἐπλησίαζε σιγαλά, σιγαλά, μία ὑπαρξίς ἡ ὁποία θαμπὰ καὶ πολὺ μακρὰν ἀκόμη ἔβλεπε τὴν δόξαν, πρὸς τὴν ὁποῖαν ὁμως ἀσφαλῶς θὰ ἔφθανε, μίαν ἡμέραν, ἡ Κατίνα Ψύχα, ἡ κόρη ποὺ ἐζήτησεν, εἰς τὴν πόλιν τῆς Τέχνης καὶ τῆς Χάριτος νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ ὠραίον τῆς ἰδανικόν, ἔπεσε κάτω ἀπὸ ἓνα χέρι ζηλόφθονον, κάτω ἀπὸ ἓνα χέρι σιδερένιο, πρὸς τὸ ὁποῖον δὲν ἠμπούρεσε νὰ ἀντισταθῇ.

Ἡ θέσις ποὺ εἶχε ἡ Κατίνα Ψύχα εἰς τὸν Γαλλικὸν Παρνασσον δὲν ἦτο ἀσήμαντος. Ἡ πρώτη τῆς φιλολογικῆς ἐπιτυχία — οἱ Δοξολάτραι — ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὴν «Ἐπιθεώρησιν τῶν Παρισίων». Εἰς τὴν «Κυανὴν Ἐπιθεώρησιν» ἔγραψε σελίδας γεμάτας ἀπὸ ποιήσιν καὶ χάριν Ἀττικὴν. Ὁ θάνατος, σκληρὸς πάντοτε, σκληρότατος ὁμως εἰς περιστάσεις τοιαύτας, ἐσταμάτησε τὸν ὠραίον δρόμον τῆς κόρης καὶ τὸ ἔργον ποὺ ἤρχισε μὲ τὴν γλυκεῖαν ἐλπίδα ὅτι θὰ τὸ φέρῃ εἰς τέλος, ἔμεινεν ἡμιτελές.

Γ. Κας.

ΛΟΡΔΟΣ ΚΕΛΒΙΝ. — Ὁ ἐπιστημονικὸς κόσμος τῆς Ἀγγλίας ἐθρήνησεν ἐσχάτως τὴν ἀπώλειαν ἑνὸς ἐξόχου φυσικομαθηματικοῦ τοῦ λόρδου Κέλβιν. Γεννηθεὶς τὸ 1824 ἔδρασεν κατὰ τὸ διάστημα τῆς ζωῆς του ὡς ἐπιστήμων ὅσον ὀλίγοι εἰς ἡλικίαν ἐικοσιδύο ἐτῶν ἦτο καθηγητὴς τῆς Φυσικῆς εἰς τὴν Γλασκώβην, ἔνθα ἐδίδασκεν εὐδοκίμως. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν σοφαί του πραγματεῖαι ἐπιστημονικαὶ ἐκόσμου τὰς στήλας τῶν Ἀγγλικῶν περιοδικῶν. Αἱ ἐπὶ τῆς θερμότητος, αἱ ἐπὶ τοῦ γηίνου μαγνητισμοῦ καὶ ἰδίως αἱ ἐπὶ τοῦ ἡλεκτρισμοῦ ἐργασίαι του ἀφ' ἑνὸς, ἀφ' ἑτέρου δὲ αἱ ἀνακαλύψεις του αἱ ἀξιοσημείωτοι, τοῦ προσεπόρισαν δόξαν ἐπιστημονικὴν παγκόσμιον. Τὸ 1900 γενόμενος πρόεδρος τῆς Βασιλικῆς ἑταιρείας τοῦ Λονδίνου, ἐξήσκησε σπουδαίαν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ἐπιστημονικῆς κινήσεως. Ὁ Kelvin ἦτο μία ἀπὸ τὰς ἐξόχους ἐκεῖνας ἰδιοφυΐας ποὺ ἀφίνουσιν ὀπισθὲν τοῦ βαθῆς τὰ ἴχνη των, καὶ χαρακτηρίζουν οὕτω τὴν ἐποχὴν των.

ΠΑΥΛΟΣ ΓΙΑΝΣΕΝ. — Ὅχι ὀλιγώτερον σπουδαίαν ἀπώλειαν ὑπέστη καὶ ἡ Παλλικὴ ἐπιστήμη διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Γιάνσεν. Γεννηθεὶς καὶ οὗτος τὸ 1824, ἦτοι τὸ ἔτος καθ' ὃ ἐγεννήθη ὁ Kelvin, ἐπέπρωτο κατὰ θλιβεράν σύμπτωσιν νὰ ἀποθάνῃ καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον. Ὁ Γιάνσεν ἐνέκυψε κυρίως εἰς τὴν Ἀστρονομίαν. Αἱ δὲ ἀστρονομικαὶ του παρατηρήσεις τὸν κατέστησαν γνωστὸν εἰς σύμπαντα τὸν ἐπιστημονικὸν κόσμον. Διευθύνas ἀπὸ τὸ 1875 τὸ ἀστεροσκοπεῖον τοῦ Μυλόν, ἐδημοσίευσεν κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο

μελέτας καὶ παρατηρήσεις λίαν ἀξιοσημειώτους, αἱ ὁποῖαι προσεχῶς θὰ ἐκδοθῶσιν εἰς τόμους.

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΩΝ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΩΝ ΒΡΑΒΕΙΩΝ. — Ἐνα ἀρκετὰ σπουδαῖον ζήτημα ἀνεκίνησεν ἐσχάτως ἡ «Ἐπιθεώρησις» τῶν Παρισίων. Ὁ συνεργάτης της κ. Γεώργιος Δεκαρδονῆλ ἐζήτησε τὴν γνώμην τῶν λογογράφων καὶ ποιητῶν περὶ τῶν Φιλολογικῶν βραβείων, ἐὰν εἶναι ὑπὲρ ἢ κατ' αὐτῶν. Ἐκ τῶν ἀποσταλθεῶν ἀθρόων ἀπαντήσεων ἐξάγεται ὅτι οἱ μὲν μεγάλοι λογογράφοι εἶναι, σχεδὸν ὅλοι, ὑπὲρ αὐτῶν, οἱ δὲ νέοι, ποῦ μόλις ἀρχίζουν τὸ στάδιόν των γραφόντες εἰς μικρὰ περιοδικὰ καὶ τοὺς ὁποίους περισσότερον ἐνδιαφέρει τὸ ζήτημα αὐτὸ, ἐκηρύχθησαν — ἐκτὸς ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων — κατὰ τῶν τοιούτων ἀμοιβῶν. Ἐπίσης κατεδίδασαν σὺν τὰς οἱ πλείστοι τῶν συγγραφέων ἐκείνων οἱ ὅποιοι δὲν κατάρθωσαν νάποκτῇσιν ἀκόμη τὸ κύρος τῶν μεγάλων. Ἐν γένει ὀλίγοι εἶναι ὑπὲρ, οἱ πλείστοι εἶναι κατὰ τῶν βραβείων. Καὶ αὐτοὶ ἔχουν δίκαιον. Οἱ ὑπὲρ, εἶπον ὅτι τὰ βραβεῖα βοηθοῦσι τοὺς καλοὺς πτωχοὺς λογογράφους οἱ ὅποιοι, ὥς ἐκ τῆς ἐνδεείας των, διέρχονται κρίσιμους στιγμὰς κατὰ τὴν νεαράν των ἡλικίαν. Αὐτὸ δὲν εἶναι καὶ πολὺ ἀληθές. Διότι ὅσοι ἔχουν μέσα των τὸ ἱερὸν πῦρ, θὰ προχωρήσουν πρὸς τὰ ἐμπρὸς, θὰ παλαίσουν ἴσως, θὰ ὑποφέρουν πολλὰ, ἀλλ' εἰς τὸ τέλος θὰ νικήσουν, θὰ ἐπιβληθῶσιν. Ἄλλως τε ποσάκις δὲ ἀπενεμήθησαν βραβεῖα εἰς συγγραφεῖς, οἱ ὅποιοι οὐδεμίαν ἀνάγκην εἶχον χρηματικῆς ἀρωγῆς; Καὶ ποσάκις συγγραφεῖς ἔχοντες μεγίστην ἀνάγκην ὑλικῆς βοηθείας, ἐστερήθησαν βραβείων, ἂν καὶ τὰ ἔργα των ἦσαν δοκιμώτατα ἐνεκα τῆς κακῆς, ἀπονομῆς τῶν βραβείων.

Ἡ ρίζα λοιπὸν τοῦ κακοῦ ἔγκειται εἰς τὴν κακὴν ἀπονομήν τῶν βραβείων. Καὶ πράγματι, ἀνθρωπίνως ἀρὰ γε εἶναι δυνατόν ἡ ἀπονομή νὰ γίνῃ εὐσυνείδητος; Ὅχι. Διότι διὰ τὰ ἀποφανθῇ τις ὅτι τὸ δεῖνα ἔργον εἶναι τὸ κάλλιστον, πρέπει νὰ μελετήσῃ ἐπισταμένως ὅλα τὰ ἄλλα. Ἐπειδὴ δὲ πᾶν μέλος κριτικῆς ἐπιτροπῆς δὲν ἔχει ὅχι μόνον τὸν ἀπαιτούμενον πρὸς τοῦτο χρόνον ἀλλὰ οὔτε ἂν τὴν ὀρεξίν — τὴν ἐθελουσίαν μάλλον — συμβαίνει νὰ βραβεύεται ἔργον γραμμένον συμφῶνως πρὸς τὰς περὶ τέχνης ἰδέας τῶν κριτῶν, πρὸς τὰς ἀτομικὰς προτιμήσεις των καὶ ἐπὶ τῇ βάσει πάντοτε τῶν ἐκ πρώτης ἀναγνωσεως ἐντυπώσεων. Ἐὰν δὲ τυχὸν διαφωνήσουν οἱ κριταὶ καὶ συμβαίνει συχνὰ αὐτὸ — τότε, δι' ἀμοιβαίαν ὑποχωρήσεων καθορίζεται τὸ βραβευθησόμενον ἔργον.

Συνεπῶς τὰ ὑπὸ τοιούτους ὁρους στεφόμενα ἔργα δὲν εἶναι οὔτε δόκιμα οὔτε καὶ τὰ κάλλιστα. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπου μάλιστα ὑπάρχουν καὶ αἱ γλωσσικαὶ ἀρχαὶ τῶν κριτῶν, καὶ ὅπου ἔργον ἐστερμένον καταντᾷ νὰ εἶναι ἴσον μὲ τὸ μέτριον.

Οἱ φιλόλογοι διαγωνισμοί, μὲ χρηματικὰς ἀμοιβὰς ὥς βραβεῖον, ὅπως γίνονται σήμερον βλάπτουν μάλλον παρὰ ὠφελοῦν. Ἄλλο σφάλμα τῶν ἀγωνοθετῶν εἶναι ὅτι ἐπεξήτησαν νὰ συγκεράσουν τὴν φιλάνθρωπίαν μὲ τὸν ἔρωτα διὰ τὰ γράμματα.

Ἀφοῦ ἐπεθυμοῦν νὰ βραβεύεται τὸ κάλλιστον ἔργον ἀφ' ἑνὸς καὶ νὰ ὑποστηρίζονται οἱ νέοι συγγραφεῖς, τότε τὸ καλύτερον πράγμα ποῦ ἔχουν νὰ κάμουν εἶναι νὰ ἀνταμοιβῇται τὸ σύνολον τῶν ἔργων τῶν καλῶν συγγραφέων, εἰς τοὺς ὁποίους θὰ παρέχουν οὕτω τὰ μέσα νὰ διέρχωνται ἀξιοπρεπῶς τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ βίου των, καὶ νὰ μεριμνῶσι περὶ τῶν νέων, τῶν ἀξίων ὑποστηρίξεως, νὰ γίνωνται ὅσον τὸ δυνατόν γνωστότεροι εἰς τὸ κοινόν.

B. E. Π.

Η ΓΕΝΕΣΙΣ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΚΗΣ ΓΛΥΠΤΙΚΗΣ.

— Ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη ποῦ ὑλάγονται εἰς τὴν τουρκικὴν ἐπικράτειαν μόνον ἡ Αἴγυπτος ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ κάποια νεκρὰ σημεῖα ζωῆς τῆς τουρκικῆς γλυπτικῆς, ὅπως μὲ τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἰσμαὴλ πασσᾶ, τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται εἰς τὴν πλατείαν τοῦ Μελοδράματος εἰς τὸ Κάϊρον. Καμία ἄλλη πλατεῖα, κανὲν προαύλιον δὲν στολίζεται ἀλλαχοῦ τοῦ μουσουλμανικοῦ κράτους μὲ τὸ ἄγαλμα κάποιου ἥρωος ἢ μὲ τὴν προτομὴν κάποιου ὑπερόχου ἀνδρός. Ματαίως θάναζητήσετε εἰς τὰ 460 τζαμιά τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἢ εἰς τὰ πολυάριθμα ἄλλα τῶν διαφόρων ὁθωμανικῶν ἐπαρχιῶν, μίαν εἰκόνα εἰς τοὺς τοίχους, ἢ ἓνα μάρμαρο λαξευμένον. Καὶ ἐπειδὴ τὸ Κοράνιον ἀπαγορεύει εἰς τοὺς πιστοὺς νὰ λατρεύουν τὰς ἀγίας εἰκόνας, ὅταν, ἐξήντα ἔτη μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, μετέτρεψαν οἱ Τούρκοι ὅλας τὰς ἐκκλησίας τοῦ Βυζαντιακοῦ κράτους εἰς τζαμιά, κατέστρεψαν ὅλα τὰ θαυμάσια ἐκεῖνα μωσαϊκὰ ποῦ ἐκόσμουν τοὺς τοίχους τῶν ναῶν μὲ διάφορα χονδροειδῆ ἐπιχρίσματα, καὶ ἐκάλυψαν τοιοῦτοτρόπως τὸ φῶς μὲ σκότος.... Τὸ βάρβαρον ἔργον τοῦ Σελήμ τοῦ I ἐφήρμοσεν εἰς τὰς ἐκκλησίας τοῦ ἀχανοῦς βασιλείου του, ὁ διάδοχός του ὁ Σουλεμάν ὁ Μεγαλοπρεπής.

Ἡ Ἀγία Σοφία, ἰδιαίτερος, ὑπέστη τὴν καταστροφικὴν ἐπὶ ἥρσειαν τῶν ἀντικαλλιτεχνικῶν τούτων μέτρων. Καὶ καὶ μὲν ὁ ἀρχιτέκτων ἰταλὸς Φοσσάτη συνέλαβε τὴν λαμπρὰν ἰδέαν ν' ἀνακαλύψῃ τὰ μωσαϊκὰ ἀπὸ τὸν θόλον τῆς Ἀγίας Σοφίας καὶ νὰ τάντιγράψῃ κατὰ τὰς ἐπισκευὰς τὰς ἐπιχειρηθείσας ἀπὸ τὸ 1847 ἕως τὸ 1849 ὑπὸ τοῦ Ἀβδούλ Μετζίτ, ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ μόνη καὶ θαυμασία σειρὰ τῶν καλλιτεχνικῶν αὐτῶν ἀντιγραφῶν μένει ἀνέκδοτος ὑπὸ τῶν κληρονόμων τοῦ καλλιτέχνου κατὰ ρητὴν του ἐπιθυμίαν. Καὶ τοῦτο διότι ὁ Φοσσάτης ἐξωργίσθη κατὰ τοῦ Σαλζέμπεργ, τὸν ὁποῖον κατηγορήσεν ὅτι τοῦ εἶχεν ὑπεξαίρεσιν τὰ προϊόντα τῶν πολυτίμων ἐργασιῶν του καὶ ἐστόλισε μὲ μέρος ἐξ αὐτῶν τὸ ἔργον του περὶ Ἀγίας Σοφίας, τὸ ὁποῖον ἐξέδωκεν εἰς τὸ Βερολίνον τῷ 1854.

Εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Ἀνατολῆς εὐρίσκονται ποῦ καὶ ποῦ μερικά ἄγαλματα τὰ ὁποῖα διεσώθησαν χάρις εἰς τὰς δεισιδαιμόνας παραδόσεις αἱ ὁποῖαι ἀνάγονται εἰς αὐτά. Εἰς τὴν Μαγνησίαν ἡ Νιόβη, ἄθικτος, δὲν παύει νὰ κλαίῃ τὰ παιδιά της, διότι — ὅπως λέγουν οἱ χωρικοὶ — ὁ ποταμὸς Ἐρμῆς ποῦ διαρρέει τὴν χώραν

των ἐσχηματίσθη ἀπὸ τὰ δάκρυα τῆς ἀπαρηγορήτου Μητρός.

Εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ εἰς τὰ περίχωρα τὰ μόνα δημόσια δείγματα γλυπτικῆς εἶναι μία στήλη ἀπὸ γρανίτην εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ἀκρωτηρίου Σελβὲ Μπορνουὶ στηθεῖσα τῇ 1833 ὑπὸ τοῦ ρωσικοῦ στρατοῦ καὶ μία πυραμῖς, ἐπίσης ἀπὸ γρανίτην, ἐγεγυῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀγγλῶν τῇ 1836 πλησιν τοῦ Πέρα εἰς ἀνάμνησιν τῶν ἀγγλῶν στρατιωτῶν ποῦ ἐφονεύθησαν κατὰ τὸν πόλεμον τῆς Κριμαίας.

Εἰς ἀνάμνησιν τῶν νεκρῶν κτίζουν οἱ τοῦρκοι διὰ μὲν τοὺς Σουλτάνους καὶ τοὺς πρίγκηδας τοὺς λεγομένους τουρμεπέδες (μανσολεῖα) διὰ δὲ τοὺς ἐξέχοντας ἰδιώτας σχολεῖα, βιβλιοθήκας, χάνια κ.λπ.

Μόλις τῇ 1878 ἀναφαίνονται τὰ πρῶτα ἔχνη τῆς γλυπτικῆς εἰς τὴν Τουρκίαν. Καὶ δὲν εἶναι τολμηρὸν νὰ διῃσχυρισθῇ κανεὶς ὅτι ἡ ἀναγέννησις—ἐδῶ ἀρμόζει μᾶλλον ἢ λέξεις γέννησις—τῆς τέχνης αὐτῆς ὀφείλεται εἰς τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ Ὁσγὰν Ἐφέντη, ὁ ὁποῖος ἀπὸ 20τίας ἤδη, μετ' ἀξιεπαίνου ζήλου καὶ ζηλευτῆς ἐνεργείας διδάσκει εἰς τὴν Αὐτοκρατορικὴν Σχολὴν τῶν Καλῶν Τεχνῶν.

Καὶ κατ' ἀρχάς μὲν ὀλίγοι παρηκολούθουν τὸ μάθημά του—τὸ μόνον εἰς τὸ εἶδός του καθ' ὅλην τὴν Τουρκίαν—, βραδύτερον ὅμως ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν του ἠῤῥησε εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε σήμερον ὑπάρχουν τρία τμήματα γλυπτικῆς, εἰς τὰ ὁποῖα ἐπειδὴ ὁ Ὁσγὰν Ἐφέντης δὲν ἐπὶ ἴσκει μόνος του προσέλαβεν ὡς βοηθοὺς τοὺς γλύπτας Μπεχζάτ καὶ Ἰχσὰν Βέη, ἀμφοτέρους ὕψιμανοὺς. Μεταξὺ τῶν ὀθωμανῶν μαθητῶν του διακρίνονται ὁ Μεζμούρ Ἰζέτ Ἐμπον Σενέμα Βέης καὶ ὁ Μπονιανὶν Ἐφέντης.

ΚΡΙΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ «ΝΕΑΣ ΖΩΗΣ».—Εἰς τὴν «Aurore» τῶν Παρισίων τῆς 31/16 Ἰανουαρίου ἐ. ἔ. ὁ Ary René d'Yvermont ἐδημοσίευσεν τὸ κάτωθι ἐγκωμαστικὸν ἀρθρίδιον περὶ τῆς «Νέας Ζωῆς».

«Εἶναι γνωστὸν ὁποῖαν ἐξέχουσαν θέσιν κατέχει εἰς τὴν Ἀνατολὴν τὸ Ἑλληνικὸν στοιχεῖον. Ἡ χώρα τῶν Πτολεμαίων, ἃν καὶ κοσμοπολιτικῇ, διετήρησεν ὅμως ἕνα Ἑλληνικὸν βάθος τὸ ὁποῖον ἀναπτύσσεται σὺν τῷ χρόνῳ. Πολὺ μικρὰ διὰ νὰ στεγάζῃ τὸν Ἑλληνισμόν, ἡ Ἑλλάς ἐδημιούργησεν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἐστίας ὅς ἀναξωπυροῦν τὰ πνευματικὰ τῆς τέχνης. Ὅπως εἰς τὴν ἀρχαιότητα, ἡ Ἀλεξανδρινὴ σχολὴ κέχληται ν' ἀναδειχθῇ διὰ τῆς παραγωγῆς ἀκμαίων ἔργων καὶ καθαρῶς φιλολογικῶν ὅτινα φέρουν τὴν σφραγίδα κοσμοπολιτικοῦ περιβάλλοντος ἐν πρωτοτύπῳ μορφῇ.

Νέοι λόγιοι πλήρεις ἐλπίδος καὶ ταλάντων, ποθοῦντες νὰ διαιωνίσωσι τοῦ παρελθόντος τὴν δόξαν, συνεκεντρώθησαν καὶ ἱδρυσαν συγχρόνως μὲ ἕνα φιλογλικὸν σύλλογον, ἕνα περιοδικὸν τὸ ὁποῖον ἐξηγεῖ τὰς ιδεώδεις τάσεις τῶν καὶ τὰς καλλιτεχνικὰς διαθέσεις τῶν.

«Νέα Ζωή» εἶναι ὁ τίτλος τοῦ περιοδικοῦ τούτου τὸ ὁποῖον ἐνθυμίζει εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Νεῖλου τὴν ψυχὴν τῆς μητρὸς πατρίδος...»

ΚΡΙΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΟΥ κ. Ι. ΓΚΙΚΑ.—Περὶ τῶν διηγημάτων «Τῆς Ἐσχῆς» τοῦ πολυτίμου ἡμῶν συνεργάτου κ. Ι. Γκίκα, γράφει ἐπίσης ὁ κ. d'Yvermont εἰς τὴν «Aurore».

«... Ὁ συγγραφεὺς, ὅστις εἶναι βαθὺς φιλόλογος, ἐνεπνεύσθη εἰς τὰ διηγήματά του ἀπὸ τὴν φύσιν καὶ ἀποδίδει μὲ ἀφέλειαν ἀληθῶς ἀξιοσημείωτον τοὺς διαφόρους τύπους οὓς συνήντησε καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὁποίων ἔζησε. Μὲ τὴν χαρακτηριστικὴν λεπτότητα τῆς εὐφυΐας τοῦ Maupassant, ὁ κ. Γκίκας ἀνεσκαψε τὴν ψυχὴν τῶν χωρικῶν, τῶν ἀμαθῶν τούτων ἐπὶ τῶν ὁποίων ὁ φανατισμὸς ἔθηκεν ἀνεξάλειπτον σφραγίδα, οὓς τρομάζει ἡ πρόοδος καὶ συνταράσσει κάθε νεωτερισμὸς. Τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον ὁ «Μακελλάρης» διήγημα μᾶς παρουσιάζει τὸν ἀμαθὲ Ὀσμὰν, δούλον τῶν προλήψεων καὶ τῶν δεισδαιμονιῶν· μᾶς διηγείται πῶς οἱ ἱατροὶ οἱ ἐξερχόμενοι τῶν Εὐρωπαϊκῶν Πανεπιστημίων, γίνονται δεκτοὶ εἰς αὐτὰ τὰ μέρη ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀποκλείεται ἡ ἐπιστήμη καὶ εἰς τὰ ὁποῖα δεσπόζει ὁ ἐμπειρισμὸς. Εἶναι διήγημα τόσον ζωντανόν, τόσον φυσικόν, ὥστε ἐὰν ἔλειπεν ἀπ' αὐτοῦ ἡ ἐγγῶριος χροιά θὰ ἐνόμιζε κανεὶς ὅτι εὗρισκόμεθα πρὸ μεταφράσεως ἢ τοῦλάχιστον προσαρμογῆς τοῦ ἔργου ἐνός τῶν κορυφαίων μὲς «naturalistes». Τὸ ὕφος τοῦ κ. Ἰωάννου Γκίκα εἶναι ἀπλοῦν καὶ διανγῆς ὅπως ὁ οὐρανὸς τῶν τόπων αὐτῶν ὅπου πνέει σφοδρὰ τῆς ἐρήμου ἡ αὐρὰ· αἱ φράσεις του εἶναι θερμαὶ ὅπως αἱ πορφυραὶ τροχιαὶ τοῦ ἡλίου ἐπὶ τῶν ἀτελευτήτων πεδιάδων τὰς ὁποίας ποτίζει ὁ γηραιὸς Νεῖλος».

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΟΙΣ.

— «... Ὁ νεκρὸς τυλιγμένος σὲ μεταξίνον σάβανο, σκεπασμένος μὲ ἄνθη εἰς τὸ ὕψος τοῦ στήθους, μεταφέρεται ἐπὶ φορείῳ μέσα εἰς τὸ ὁποῖον τὸ σῶμα ταλαντεύεται μὲ τὸν ρυθμὸν τῶν βημάτων. Εἰς τὸ νεκροταφεῖον τὸν τοποθετοῦν ἐντὸς τάφρου τῆς ὁποίας τὰ ἀσβεστομένα τοιχώματα κοσμῶν πολλάκις καὶ εἰκόνες. Ὁ σαρκοφάγος αὐτοῦ τοῦ ὁποίου τὸν πυθμένα ἀποτελεῖ ἄμμος τῆς θαλάσσης, κλείεται μὲ μεγάλους λίθους τοὺς ὁποίους συγκολλοῦν μὲ ἄμμοκονίαν. Ἐὰν ὁ μουσουλμάνος διεκρίθη διὰ τὴν νομοθιμίαν του ἢ ἦτο ἱερεὺς σὲ κανένα τέμενος, τότε στήνουν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ τάφου τοῦ μαρμάρινον σαρίκι ἐπὶ μαρμαρίνης στήλης. Δύο λίθοι ἐν εἰδει στύλινων ὑποδηλοῦν τὸν τάφον γυναικός, ἕνα δὲ χαλίζι σημειώνει τὰς τάφους τῶν πτωχῶν.

Ἐπικρατεῖ συνήθεια εἰς τὰς εὐσεβεῖς οἰκογενεῖας, νὰ ἀγρυπνοῦν ἐπὶ ὁκτὼ ἡμέρας καὶ νύκτας κατὰ συνέθειαν ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ νεκροῦ. Πλησίον αὐτοῦ, στήνεται σκηνὴ ἀπὸ τρίχας καμήλου ἢ ἀπὸ ὕφασμα, εἰς τὴν ὁποῖαν κατοικοῦν οἱ συγγενεῖς καὶ προσεύχονται ὑπὲρ τοῦ ἀποθανόντος ἐπὶ ἑβδομάδα. Μετὰ τὴν παρέλευσιν τοῦ χρονικοῦ τούτου διαστήματος ὁ τάφος ἐγκαταλείπεται. Αἱ γυναῖκες μόνον ἡμπορεῖ νὰ ἐπανέλθουν τὴν Παρασκευὴν εἰς τὸ κοιμητήριον. Οἱ Μουσουλμάνοι τῆς μεσαιῆς ἰδίως τάξεως, παρατηροῦν μὲ περιέργειαν ἄνθρωπον συγνάζοντα τὰς

νεκροπόλεις, τὰς ὁποίας αὐτοὶ ποτὲ δὲν ἐπισκέπτονται, χωρὶς νὰ θεωροῦν τὸ τοιοῦτον προσβλητικὸν διὰ τοὺς προγόνους των. Δὲν φέρουν μεθ' ἑαυτῶν τοὺς νεκροὺς, ἀφοῦ τοὺς ὁμοιάζουν καὶ τοὺς διαιωνίζουν. Πρὸς τί λοιπὸν ἡ ἰδιαιτέρα αὐτῇ λατρεία τῶν λειψάνων; Μία μόνη ἐξαιρέσις ὑπάρχει. Οἱ τάφοι τῶν συν-ρόφων τοῦ Προφήτου θεωροῦνται καὶ τώρα ἀκόμη πρόσφατοι ὅπως κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τῆς Ἑγείρας. Αὐτοὺς μόνον ἐπισκέπτονται, διότι συμβολίζουν ὅλον τὸ δῶν μεγαλεῖον τοῦ Ἰσλάμ.....

Τὴν πλέον ὀδυνηρὰν ἐντύπωσιν τοῦ θανάτου παρὰ τοῖς μουσουλμάνοις μοῦ ἐπροξένησε ἡ σκηνὴ τῆς ὁποίας παρέστην μάρτυς μίαν Παρασκευὴν εἰς τὴν νεκροπόλιν τοῦ Καϊρουάν.

Ὁ ἥλιος εἶχε δύσῃ ὀπίσω ἀπὸ τὰ βουνὰ τὰ ὁποῖα εἶχον προσλάβῃ ἰώδες χρῶμα. Εἰς τὸ ἀτέραντον κοιμητήριον, μεγαλειότερον ἀπὸ τὴν πόλιν, ἐκτεινόμενον ἐπὶ ἀτέρμονος πεδιάδος εἰς τὴν ὁποίαν οὐτε ἓνα παρήγορον δένδρον ἐφαίνεται, αἱ χιλιάδες χιλιάδων τάφοι ἐχάνοντο εἰς τὸ φαλακρὸ ἔδαφος τὸ ὁποῖον ἐφαίνεται πολὺ μεταχειρισμένον σάν παλαιὸς τάτης.

Γυναῖκες χωρικαὶ σκεπασμέναι ἀπὸ τὸ μέτωπον ἕως τὰ πόδια μὲ κατὰμαυρα μάλλινα φορέματα, καὶ γυναῖκες τῆς πόλεως σκεπασμέναι τὸ πρόσωπον μὲ λευκοὺς μεταξωτοὺς πέπλους, ἐστέκοντο ὡσάν ἀγάλματα ἀπὸ ἄνθρακα καὶ ἀπὸ χιόνα ἐπάνω εἰς τὸ πλακόστρωτον τῶν τάφων. Ἐμπρὸς σὲ μίαν νεοσκαφῇ τάφρον, τέσσαρες βεδουῖνοι ἱστάμενοι καθὼς τέσσαρα κυπαρίσσια εἰς τὰς γωνίας τοῦ τάφου, ἐταλαντεύοντο ἡρέμα εἰς τὸν φλέγοντα ἄνεμον τοῦ Ἰουνίου.

Ὑστερα ἀπὸ μίαν στιγμὴν, καὶ ἀφοῦ οἱ μουεζῖνοι ἔφαλλον ὅλοι μαζί εἰς τὰ ὑπόστεγα τῶν ἐκατὸν πενήντα τζαμιῶν, ζαουῖα, καὶ μαραμποῦ τοῦ Καϊρουάν, καὶ ἀφοῦ διηύθυναν εἰς τὰ κύρια σημεῖα τοὺς ψαλμούς των ἐν ὀνόματι τοῦ ἐνὸς καὶ μόνου θεοῦ των, αἱ γυναῖκες σιωπηλαὶ καὶ ἀλύγιστοι ὀλίσθησαν πρὸς τὴν πόλιν ὅμοιαι μὲ ἀγέλην φαντασμάτων.

Ἐπὶ τῆς στήλης μαυρολίθου μὴ γλαυῖς ἐνεφανίσθη. Τὸ σκουτείνωχρον σῶμά της μὲ τὰς ἀνοιχτάς ἀπτερυγὰς ἔλαβε ἐξαιρετικὰς διαστάσεις εἰς τὸ κατακόκκινον βάθος τῆς δύσεως. Ἐπιμήκεις ὄφεις ἐξήρχοντο ἀπὸ τοὺς γεμάτους σχισμὰς τάφους, καὶ ἀφρικανικοὶ ποντικοὶ μὲ τὰ μεγάλα σὰν φακοὺς μάτια τοὺς ἐπηγαυνοῦντο εἰς τὸ καὶν ἔδαφος.

Δὲν ἔβλεπε κανεὶς ψυχὴν ζῶσαν μέχρι τοῦ ἀροτάτου σημείου τοῦ ὀρίζοντος εἰς τὸ πορτοκαλόχρουν μπλε ντ, ἀλλὰ μόνον ἤκουε τὰ θρηνώδη βέλματα τῶν προβάτων εἰς τὸ βάθος τῶν νομαδικῶν χωρίων τὰ ὁποῖα ἐφλέγοντο ἀπὸ τὸν καύσωνα.

Τὸ Καϊρουάν ἤρχιζε νὰ ἐξαφανίζεται. Οἱ διακόσιοι θόλοι του ὁμοιάζον μὲ φουαλίδα ἐπὶ τῶν ὁποίων ἰριδίζοντο αἱ τελευταῖαι λάμπεις τῆς δύσεως. Μετ' ὀλίγον ἡ πόλις καὶ τὰ ὠχυρώματά της διεγράφοντο τόσο ἐλαφρὰ, ἐσιμμειοῦτο τόσο ἀμυδρὰ ἐπάνω εἰς ἓνα κναυστακτόχρον χάρτην, ὥστε ἐνόμιζε κανεὶς ὅτι μὲ ἓνα φύσημα θὰ ἐσκορπίζετο ἡ σκότης

τῆς κρητίδος μὲ τὴν ὁποίαν ἀπεικονίσθη ἡ ἱερὰ πόλις.

Τὸ ἓνα πλησίον τοῦ ἄλλου, τὰ δύο Καϊρουάν, μόνις διαφέροντα ἀναμεταξύ των (ἀναλύονται εἰς κόνιν, χρωματιζόμενα ῥόδινα τὴν ἀνατολὴν καὶ περιβαλλόμενα πορφύραν τὸ λυκαυγές).

«Κυανὴ Ἐπιθεώρησις»

C. Géniaux.

ΦΙΛΟΣΟΦΟΙ ΙΝΔΟΙ ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ.

— «..... Ἡ Φιλοσοφία ἡ ὁποία ἐμορφοῦτο περὶ τοῦ αὐτοῦ τοῦ πυρήνος, ἔμελλε νὰ ἐλκύσῃ καὶ ἐκείνους ἀκόμη οἱ ὁποῖοι ζητοῦν ἀποφασιστικῶς νὰ ἀποτινάξουν μαζὺ μὲ τὴν δουλείαν τῶν τύπων καὶ τὴν βραχμανικὴν δεσποτείαν. Ὁ Βουδδισμὸς δὲν θὰ διαφύγῃ τὸν κανόνα. Ἐὰν χρησιμοποιεῖ διὰ τὴν προπαγάνδα του λαϊκοὺς μύθους, θὰ μείνῃ ὅμως πιστὸς εἰς πνευματικὰς συνηθείας σχεδὸν σχολαστικὰς. Καὶ ἡ διαλεκτικὴ του θὰ ἀκολουθήσῃ τὴν κατεύθυνσιν εἰς τὴν ὁποίαν ἡ βραχμανικὴ παράδοσις ὥθησε τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα. Ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν δὲ αὐτῆς τῆς παραδόσεως, τὸ πᾶν εἰς τὴν Ἰνδικὴν τείνει πρὸς Πανθεισμόν. Πανθεῖσμον, πολὺ διάφορον—ὅπως πολὺ ἀκριβὲς παρατηρήθη—ἐκείνου τὸν ὁποῖον μᾶς παρουσιάζει ἡ Δύσις. Παρ' ἡμῖν ὁ Πανθεῖσμός ἐστὶν ἐνεργητικὸς καὶ προοδευτικὸς. Λέγει νὰ εἰς τὴν ζωὴν καὶ εὐχαριστεῖται ἀναγνωρίζων εἰς τὴν ἐξέλιξιν τὸ πνεῦμα τὸ ὁποῖον ἀνυψοῦται. Προσκαλεῖ τὸν ἄνθρωπον νὰ ἀγωνισθῇ, νὰ βοηθήσῃ εἰς αὐτὴν τὴν ἀνύψωσιν. Ἐκεῖ κάτω ἀντιθέτως, φαίνεται ὅτι ἐργάζονται νὰ ἀποσυνθέσουν τὸ πνεῦμα εἰς τὸν Ὠκεανὸν τῆς ὑπάρξεως. Ἀποτρέπουν τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ κάθε ζωικὴν προσπάθειαν, καὶ τοῦ παρουσιάζουν ὡς ὑπὲρ πᾶν ἄλλο φοβερώτερον τὴν ἀναβίωσιν.

Ὁ μηδενιστικὸς αὐτὸς ἰδεαλισμὸς ἐρμηνεύει ἀρὰ γε τὸ αἶσθημα τῆς καταβολῆς τὸ ὁποῖον ἀπετύπωσαν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ὅχι μόνον ἡ σκληρότης τῶν μαστίγων τῆς Φύσεως, ἀλλὰ καὶ ἡ τραχύτης τοῦ κοινωνικοῦ ὁργανισμοῦ. Δὲν φαίνεται ἀπίθανον. Ἀλλὰ καὶ ἓνας ἄλλος ἀκόμη χαρακτὴρ τοῦ κοινωνικοῦ αὐτοῦ ὁργανισμοῦ τὸν καθιστᾷ βεβαίως ὑπεύθυνον τῆς τάσεώς του ταύτης. Ἡ δίψα μᾶς ἀμεταβλήτου ἐνόητος, καὶ ἡ ἀποστροφή πρὸς ἐφημέρους φαινομενικότητας, ποὺ ἄλλοι ἠμποροῦσαν νὰ γεννηθοῦν, παρὰ εἰς κύκλους ἀνθρώπων ἀποσυνδέντων οὕτως εἰπεῖν ἀπὸ τῆς ζωῆς, ἀνθρώπων ἀνωτέρας τῆς κοσμικῆς κινήσεως διὰ τοὺς ὁποίους ἡ φιλοσόφησις θὰ ἦτο διασκεδάσις καὶ ἔργον ταυτοχρόνως;

Ἐὰν θέλωμεν νὰ μετρήσωμεν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον μία τοιαύτη εἰδικοποίησις τῆς πνευματικῆς ζωῆς ἔδωκε, καὶ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀφῆρεσε ἀπὸ τὸν Ἰνδικὸν πολιτισμὸν, πρέπει νὰ παραβάλωμεν τὴν Ἰνδικὴν μὲ τὴν Ἑλλάδα.

Καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπίσης, εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς Σκέρσεως, ἀνεγείσκομεν τὰς ἱερατικὰς παρσδόσεις. Ἀλλ' εἰς τὸ λίκνον τοῖου μεγάλου πολιτισμοῦ ἑλλείπον; Ὁ ἱστορικὸς τῶν «Ἑλλήνων Φιλοσόφων» Γκόμπερτς παρατηρεῖ: «τὰ πρῶτα βήματα τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρευνῆς ἐφ' ὅσον αἱ ἱστορικαὶ μᾶς γνώσεις ἐπιτρέπουν

νά τὸ βεβαιώσωμεν ἐγένοντο μόνον εἰς χώρας εἰς τὰς ὁποίας ὀργανωμένη τάξις ἱερῶν καὶ σοφῶν, συνήνωνε εἰς τὴν ἀπαραίτητον ἀνεῖναι τὴν ὄχι ὀλιγώτερον ἀπαραίτητον σταθερότητα τῆς παραδόσεως. Ἀλλὰ, προστίθεται, καὶ ἐκεῖ ἀκόμη πολλάκις τὰ πρῶτα βήματα ἦσαν τὰ τελευταῖα, διότι αἱ οὕτω ἀποκτηθεῖσαι ἐπιστημονικαὶ θεωρίαι πολὺ συχνὰ ἀποκρυσταλλοῦνται εἰς δόγματα ἀκλόνητα, συμφυρόμενα μὲ τὰς θρησκευτικὰς δοξασίας....

Ὑπ' αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν ἔποψιν ἡ Ἑλλάς ἀπολαύει προνομίουχου θέσεως. Ἀπὸ τοὺς Αἰγυπτίους καὶ τοὺς Βαβυλωνίους πέρνει τὰ πρῶτά της μαθήματα. Ξένα ἱερατικά σώματα τῆς δίδουν σημεῖον ἀφετηρίας, ἀλλ' αὕτη δὲν εὐρίσκει τοιοῦτον εἰς τὸ ἔδαφός της διὰ τὰ ὀρίση καὶ σταθμόν. Ὁ Λοῦτ Μενάρ ἐπέμεινε ἐπ' αὐτῆς τῆς εὐτυχοῦς ἐλλείψεως. Ὅχι μόνον δηλαδὴ οἱ ἱερεῖς εἰς τὴν Ἑλλάδα δὲν ἀποτελοῦν πολιτικὸν σῶμα, εἰδικὴν τάξιν, ἀλλὰ δὲν κατέχουν εἰς κανένα μάλιστα βαθμὸν τὸ μονοπώλιον τῆς πνευματικῆς μορφώσεως. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἀποκρυστάλλωσις αὐτῆ τῶν δοξασίων ἢ ὁποία εἶνε τὸ σύνθημα ἔργον τῶν ἱερατικῶν ἱεραρχῶν δὲν ἠδύνατο νὰ συμβῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα. Οἱ μῦθοι διαδιδόμενοι ὑπὸ τῶν ποιητῶν ἐξηγοῦνται καὶ κρίνονται ἐλευθέρως ὑπὸ τῶν φιλοσόφων. Καὶ ἀντὶ τὰς πηγνυται ὑπὸ τῆς παραδόσεως τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα, πολλαπλασιάζον τὰς ἐρεῦνας καὶ τὰς ἐπιστημονικὰς θεωρίας ταυτοχρόνως, θὰ κύψῃ ἐλευθέρως πρὸς τὴν πραγματικότητα.

Πόσον εἰς τὴν Ἰνδικὴν ἡ θέσις θὰ ἦτο διάφορος! Ὅχι διότι καὶ ἐδῶ ὀργανώθη Ἐκκλησία διὰ τὰ τροποποιῆσαι τὰς παραδόσεις. Ἡ βραχμανικὴ θρησκεία παραμένει ἀναμφιβόλως καθὼς λέγει ὁ Μπάρθ θρησκεία τοῦ Βι β λ ι ο υ. Τὸ κῦρος τῶν Βέδα δὲν ἀμφισβητεῖται. Φέρουν ἐν ἑαυτοῖς θεῖαν ἀρχὴν ἢ ὁποία παράγει τὸ πᾶν. Καὶ μὲ αὐτὴν τὴν ἀρχὴν πρέπει νὰ ἐπικοινωνήσῃ ὁ Βραχμὰν διὰ τῶν ἱερῶν βιβλίων, τὸ ὁποῖον θὰ ἦναι δι' αὐτὸν ἀναγέννησις. Ἀλλὰ τοῦλάχιστον, καθιερωθεὶς ἤδη ἀπὸ τὴν φυλὴν του εἶναι ἱκανὸς νὰ ἔλθῃ εἰς ἄμεσον ἐπικοινωνίαν μὲ τὸν ἱερὸν κόσμον. Ἐχει δὲ καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἐρμηνείας τῆς ἀποκλύψεως. Δὲν εὐρίσκει ἀντιμέτωπον κανὲν ἐπίσημον σῶμα φρουρῶν τοῦ βι β λ ι ο υ τῶν ὁποίων ἡ ἀπόφασις νὰ ἀποτελῇ νόμον. Οὕτω δὲ ἐξηγεῖται πῶς ἡ Ἰνδικὴ ἐφάνη ταυτοχρόνως, ὅπως ἔλεγεν ὁ Βίκτωρ Ἐνρ, τόσον φιλελευθέρῃ καὶ τόσον συντηρητικῇ.

Πάντως, ἐὰν αὐτοὶ οἱ penseurs-nés, ἀπολαύουν ποῖας τιμῆς ἀνεξαρτήτως, τοῦτο προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι ἀκριβῶς ἀντιπροσωπεύουν τὸ ἰ ε ρ ὸ ν.... Τὸ γόητρόν των ὀφείλουν εἰς τὸν χειρισμὸν τῶν ὑπερκοσμίων δυνάμεων. Βασιλεύουν ἀδιαφιλονικεῖτως ἀκριβῶς διότι τὸ βασιλείον των δὲν εἶναι τοῦ κόσμου τούτου, καὶ δι' αὐτὸν τὸν λόγον τὸ πεδῖον τῆς φιλοσοφίσεώς των εἶναι ἐκ τῶν προτέρων περιορισμένον. Μένουν κλεισμένοι εἰς τὸν μαγικὸν κύκλον, αἰχμάλωτοι τῆς πνευματικῆς των εὐγενείας. Ἀσχολουμένη μὲ τὰς ἀορά-

τους πραγματικότητας ἢ σκέψις των θὰ ἀποστραφῇ φυσικὰ ἀπὸ τὰς φαινομενικότητας.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ φιλοσοφοῦν ἀτελείωτα χωρὶς νὰ ἀφίνουν ἀρκετὴν θέσιν εἰς τὴν παρατήρησιν.

G. Rouglé.

ΕΝΑ ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ ΠΟΙΗΜΑ ΤΟΥ ΊΨΕΝ.—

Ἐσχάτως ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὴν Δανίαν, ἀποσπάσματα τοῦ Brand, ἀνεκδότου ἐπικοῦ ποιήματος τοῦ Ἰψεν, καὶ ἡ ἐκδοσις αὕτη ἀποτελεῖ τὸ φιλολογικὸν γεγονός τοῦ ἔτους. Ἐνας Δανὸς, ὁ Ἀνδρέας Ποντοπιδὰν εὐρήκεν ὀλίγα ἔτη πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Ἰψεν τὰ χειρόγραφα τοῦ ποιήματος τούτου εἰς τὸ κατάστημα ἐνὸς ἀρχαιοπώλου εἰς τὴν Ρώμην, καὶ τὰ ἐφύλαξε. Μετὰ τὸν θάνατόν του ὅμως, κατ' ἐπιθυμίαν του, τὰ χειρόγραφα παρεδόθησαν εἰς ἓνα συμπατριώτην του λόγιον, τὸν κ. Κάρολον Λάρσεν, ὅστις τελευταίως προέβη εἰς τὴν ἐκδοσιν αὐτῶν, ἀφ' οὗ ἔλαβε προηγουμένως τὴν ἄδειαν ἀπὸ τὴν χήραν καὶ τὸν υἱὸν τοῦ μεγάλου ποιητοῦ.

Γεννᾶται ὅμως τὸ ζήτημα ἂν ὁ Ἰψεν ἀπὸ τοῦ Brand, ἐπικὸν ποίημα, ἔβγαλε τὸ δρᾶμά του, ποῦ ἔχει τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν, ἢ ἐξέλεξε κατ' ἀρχὰς τὴν μορφήν τοῦ δράματος καὶ τὴν ἐγκατέλειπε, διὰ νὰ ἐπανέλθῃ βραδύτερον εἰς αὐτήν, ἀφ' οὗ ἀπεπειράθη νὰ πραγματευθῇ τὸ θέμα τοῦ ἀφηγηματικῶς; Ἀπὸ τὰς δύο ὑποθέσεις ἡ δευτέρα εἶναι καὶ ἡ πιθανωτέρα. Πράγματι ὁ Ἰψεν πρὶν ἐκδόσῃ τὸ περίφημον δρᾶμά του, ἐξεδήλωσε πολλάκις τὴν στενοχωρίαν του εἰς τοὺς φίλους του διότι δὲν ἐτόλμα νὰ παρουσιάσῃ εἰς τὸ κοινὸν δρᾶμα εἰς δέκα πράξεις, ἐν ᾗ ἐξ ἄλλου ἐφοβεῖτο μήπως δὲν δυνηθῇ νὰ συμπεριλάβῃ εἰς πέντε μόνον πράξεις τὰς ἀπαιτούμενας ιδέας πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ θέματος ποῦ διενεοῖτο νὰ πραγματευθῇ. Ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ τὸ πρᾶγμα, τὸ ἀσυμπλήρωτον ποίημα ποῦ μᾶς παρουσιάζει σήμερον ὁ Λάρσεν, εἶναι σπουδαιότατον. Μᾶς δεικνύει τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον συνέθετεν ὁ Ἰψεν, καὶ μᾶς παρέχει ἐνδιαφερούσας πληροφορίες περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν προσώπων τοῦ δράματος Brand. Ἐδῶ, βέβαια, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐκταθῶμεν εἰς λεπτομερείας. Ἀρκούμεθα μόνον νὰ προσθέσωμεν ὅτι τὸ ἐπικὸν αὐτοῦ ποίημα σύγκεται ἀπὸ πέντε ἄσματα, διηρημένα εἰς ὀκταστίχους στροφάς, ἕκαστος δὲ στίχος ἔχει δώδεκα πόδας. Ἐκ τῶν πέντε μερῶν, τὸ πρῶτον, τρίτον καὶ τέταρτον εἶναι συμπληρωμένα, τὸ δὲ δεύτερον καὶ πέμπτον εἶναι ἀσυμπλήρωτα.

Η ΕΠΕΤΗΡΙΣ ΤΟΥ ΚΑΝΟΒΑ. —

Ἡ Ἰταλία ἐόρταζε τὸν παρελθόντα μῆνα τὴν ἑκατοστὴν πεντηκοστὴν ἐπετηρίδα τοῦ μεγάλου γλύπτου Ἀντωνίου Κανόβα, γεννηθέντος ἐν Possagno (ἐπαρχία τῆς Trévis) τὴν 1ην Νοεμβρίου 1757 καὶ θανόντος ἐν Βενετίᾳ τὸ 1822. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς πολλοὺς καλλιτέχνας ὁ Κανόβα ἐδοκίμασε καθ' ὅλον τοῦ τὸν βίον ὅλας τὰς ἀπολαύσεις τοῦ θριάμβου. Οἱ αὐτοκράτορες, οἱ βασιλεῖς, οἱ πρίγκιπες τὸν ἠγάπησαν διὰ τὴν μεγαλοφυΐαν του... Καὶ αὐταὶ αἱ πριγκίπισσαι, ὅπως μαρτυρεῖ ἡ θαυμα-

σία εικόν του Βοργησία Ἀφροδίτη, διὰ τὴν ὁποίαν, χωρὶς καμμίαν καλύπτραν, ἐπ' ὅ ζ α ρ ε ἡ ὥραία Παυλίνα Βοναπάρτου. Ὁ λαὸς τὸν ἐλάτρευσε διὰ τὴν φιλοπατίαν καὶ μεγαλοψυχίαν του. Τὸ ἔργον του εἶναι διάσημον. Ἐμφανίζεται ὡς μία λεπτὴ ἀντανάκλασις τοῦ ἀρχαίου καὶ σκορπίζει μίαν ἐντύπωσιν κομψῆς καὶ ἡδυπαθοῦς χάριτος.

ΒΑΛΑΩΡΙΤΗΣ. — Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς προσφάτου ἐκδόσεως ὁλοκλήρου τοῦ ἔργου τοῦ μεγάλου μας ποιητοῦ ὑπὸ τοῦ υἱοῦ του κ. Ἰ. Βαλαωρίτου, γράφει ὁ κ. Γρ. Ξενόπουλος εἰς τὰς «Ἀθήνας» :

...Ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης ὑπῆρξεν ἀπὸ τοὺς μεγαλειτέρους ποιητὰς τῆς νέας Ἑλλάδος, δὲν ὑπάρχει, πιστεύω, ὁ δυνάμενος νὰ τὸ ἀμφισβητήσῃ σοβαρῶς. Ἀλλ' ἂν εἶνε καὶ ὁ μεγαλείτερος, περὶ τούτου ὑπάρχουν ἀμφιβολίαι καὶ ἀντιρρήσεις. Ὁ ποιητὴς τῶν «Ἐλευθέρων Πολιορκημένων», ὁ μέγας Σολωμὸς, αὐτὸς κυρίως εἶνε ὁ ἀντίζηλος. Ἀνέκαθεν τῷ διεφίλονείτῃ, καὶ μετὰ θάνατον ἐπίσης τῷ διαφιλονικεῖ τὰ πρωτεῖα. Ἐὰν ἐκρίνομεν μόνον ἀπὸ τὴν ᾧδὴν εἰς τὸν θάνατον τοῦ Σολωμοῦ :

Μαύρισε, κῦμα, τὸν ἀφρό

Κι' ἐσεῖς βουνά, τὸ χιόνι...

ὁ ἴδιος ὁ Βαλαωρίτης, θὰ ἐλέγαμεν, ἀνεγνώριζε τὴν ὑπεροχὴν τοῦ ζακυνθίου καὶ τῷ παρεχώρει τὰ πρωτεῖα. Ἀλλὰ κατὰ βάθος, ὁ Βαλαωρίτης δὲν ἔκλυπεν ἐνώπιον οὐδενὸς καὶ πολὺ ὀλιγώτερον ἴσως ἐνώπιον τοῦ μεγάλου ἀντιζήλου. Μία ἐπιστολὴ του πρὸς τὸν Ροῖδην, κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ «ποιητικοῦ ζητήματος», τὸ ἀποδεικνύει. Εἰς αὐτὴν προφανῶς ὁ Βαλαωρίτης ὁμιλεῖ περὶ τοῦ Σολωμοῦ, ὡς περὶ ποιητοῦ κατωτέρου, μὴ ἔχοντος νὰ παρουσιάσῃ ἔργον καὶ περὶ τοῦ ὁποίου ἀδίκως ἡ κριτικὴ τοῦ Ροῖδου εἶχεν ὁμιλήσει μὲ τὸσον θαυμασμόν.

Ὑποθέτω ὅτι ὅλοι οἱ ποιηταὶ θεωροῦν τὸν ἑαυτὸν τῶν ἀνωτέρων ἀπὸ κάθε ἄλλον.... Διότι θὰ ἦτο περιττὸν νὰ γράφουν, ἂν εἶχαν εἰλικρινῶς τὴν ιδέαν ὅτι εἰς ἄλλος ἡμπορεῖ νὰ τὰ λέγῃ καλλιτέρα ἀπὸ αὐτούς... Ἀλλ' ἡ διαφορὰ μεταξὺ τοῦ Βαλαωρίτου καὶ πολλῶν ἄλλων ὁμοίως ἐγωϊστῶν ποιητῶν, εἶνε ὅτι αὐτὴν τὴν ιδέαν δὲν συμμερίζεται καὶ ὁ κόσμος, ἐνθ' τὴν ιδέαν τοῦ Βαλαωρίτου περὶ τοῦ ἑαυτοῦ τὸν συμμερίζονται πολλοί. Σήμερον, παραδείγματος χάριν, ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι ὁ φιλολογικὸς μας κόσμος εἶνε διηρημένος εἰς δύο κόμματα : Τὸ ἐν—ἀρχηγὸς ὁ κ. Παλαμᾶς,—παραδέχεται ὡς γενάρχη τῆς φιλολογίας μας καὶ ὡς Δάντην τῆς νέας Ἑλλάδος τὸν Σολωμόν. Τὸ ἄλλο—ἐπίτιμος πλέον ἀρχηγὸς ὁ κ. Ἀγγελος Βλάχος,—ὑποτιμᾷ κάπως τὴν ἀξίαν καὶ τὴν σημασίαν καὶ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἔργου τοῦ Ζακυνθίου, παραδέχεται δὲ ὡς τὸν ὑπατον τῶν ποιητῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης τὸν ψάλτην τοῦ «Διάκου». Ἀλλὰ καὶ τοῦ πρώτου κόμματος οἱ ὁπαδοὶ προθύμως δίδουν τὴν δευτέραν θέσιν εἰς τὸν Βαλαωρίτην, ὅπως τὴν δίδουν ἐπίσης οἱ ὁπαδοὶ τοῦ ἄλλου εἰς τὸν Σολωμόν. Διὰ καθένα

ἐπομένως ἀπὸ τοὺς δύο μεγάλους ποιητὰς μας ἡμπορεῖ νὰ λεχθῇ, ὅτι ἂν δὲν εἶνε ὁ πρῶτος ἀφεύκτως ὁμως εἶνε ὁ μετὰ τὸν πρῶτον ποιητὴς...

Ἀλλὰ μὲ ὅλην μου τὴν λατρείαν πρὸς τὸν Σολωμόν, ὁμολογῶ ὅτι ἡ ἀγάπη πρὸς τὸ ἔσμα τοῦ Λευκαδίου καὶ ἐνωρὶς ἐγεννήθη εἰς τὰ στήθη μου καὶ ἀναλλοίωτος ἔκτοτε παραμένει. Ὅσον καὶ ἂν λείπῃ ἀπὸ τὸν Βαλαωρίτην, ὅχι τόσον τὸ ὑψιπετέες,—ὄρος κατὰ συνθήκην, ὁ ὁποῖος δὲν λέγει καὶ μεγάλα πράγματα,—ἀλλὰ τὸ βαθύτατα ἀποκαλυπτικὸν καὶ τὸ μυστηριώδως ὑποβλητικὸν τῆς ποιήσεως τοῦ Σολωμοῦ, ἀδύνατον εἶνε νὰ μὴ θαυμάσῃ κανεὶς εἰς τὴν «Κυρὰ Φροσύνην» εἰς τὸν «Ἀστραπόγιαννον» καὶ εἰς τὰ περίφημα ἐκείνα «Μνημόσυνα» τὸν καλλιτέχνην ποιητὴν, ὁ ὁποῖος τόσον νικηφόρος ὑποτάσσει εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς μορφῆς τὴν θύελλαν τῆς ἐμπνεύσεώς του. Θεωρῶ τοῦτο ὡς ἐν ἀπὸ τὰ κυριώτερα χαρακτηριστικὰ τῆς ποιήσεως τοῦ Βαλαωρίτου...

Τὸ καταπληκτικὸν πλῆθος τῶν μεταφορῶν, καὶ ἡ ἀνεξάντλητος ἐκείνη καὶ μεγάλοστομος εὐγλωττία τοῦ ρομαντικοῦ ψάλτου, εἰς τὸν μελετητὴν δὲν κάμνουν διόλου τὴν ἐντύπωσιν τοῦ ἀχαλινώτου. Εἰς τὰς θαυμασίως σχεδιασμένας καὶ τελείως ὑποτεταγμένας αὐτὰς συνθέσεις, ὑπάρχουν στίχοι μοναδικοὶ ἐγκλείοντες τὸ μεγαλεῖον ὁλοκλήρου ποιήματος. Καὶ τὸ σύνολον εἶνε πάντοτε οἰονεὶ ἀνάγλυφον. Ἡ πολυθρόνητος ἰσορροπία μεταξὺ τῆς ἐμπνεύσεως καὶ τῆς ἐκτελέσεως, ἡ ἀπαραίτητος διὰ τὴν ὑπαρξίν κάθε καλλιτεχνήματος, παρατηρεῖται εἰς ὅλον τὸ ἔργον τοῦ Βαλαωρίτου. Δι' αὐτὸ τόσφ καλλιτεχνικὸν ἔργον δὲν ἔχει ἴσως νὰ ἐπιδείξῃ ἄλλος ποιητὴς. Καὶ ὑπ' αὐτὴν τὴν ἔσποιν ἡρειάζεται νὰ μελετηθῇ περισσότερον ὁ Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης. Τότε ἴσως δὰ δευχθῇ, ὅτι κανεὶς ἀκόμη δὲν ἐχειρίσθη καλλιτεχνικώτερα τὴν γλῶσσαν τοῦ δημοτικοῦ ἔσματος καὶ τῶν ἡρώων τῆς ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΣΑΚΑΣΙΑΝΟΣ. — Ἀπέθανε πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν εἰς τὸ Ναύπλιον, ὅπου ὑπηρετεῖ ὡς τελώνης, ἓνας Ζακύνθιος ποιητὴς, ὁ Ἰωάννης Τσακασιάνος. Διεκρίνετο διὰ τὴν λεπτὴν εἰρωνίαν καὶ τὴν φαιδρὰν σάτυραν τῶν στίχων του. Τὸ τραγοῦδι τοῦ Τσακασιάνου ἦτο ἀπλὸ καὶ χαριτωμένον σὰν τὸ τραγοῦδι τοῦ σπουργίτη ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐδανείσθη τὸ φιλολογικὸν του ψευδώνυμον. Δὲν ἦτο μεγάλος ποιητὴς ὁ Τσακασιάνος, ἀλλὰ ποῖος ἤξευρε ἐὰν εἰς τοῦτο δὲν συνετέλεσαν αἱ καθημεριναὶ ἀνάγκαι τῆς ζωῆς ποῦ μαραίνουσι σιγὰ σιγὰ κάθε ἀσθημα τοῦ θέλει νὰ πετάξῃ λίγο ψηλότερα; Οἱ κάτωθι δημοσιευόμενοι στίχοι ἡμποροῦν νὰ δώσουν εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας μίαν ιδέαν περὶ τῆς σατυρικῆς ιδιοφυΐας τοῦ ποιητοῦ.

Πρὶν, γυνέ μου, ἀποξεκουτιαστῶ καὶ πρὶν τὰ κακαρώσω, γὰρ μποναμά σου σήμερα μὴ εὐχή μου θὰ σοῦ δώσω. Δώρο γιὰ σένα πατρικὸ δὲ βρῖσκω περὶ μεγάλο, κ' ἔχε τ' αὐτὰ σου τέσσερα 'ς αὐτὰ ποῦ θὰ σοῦ ψάλω. Ἡ εὐχή μου αὐτὴ-δάκρυ στοργῆς-ς τὸ νοῦ σου πάντα [ὕγρη]

νά ζῇ ὅσο ζῆς, καὶ ἀπ' ὅσα πῶ νά μὴ σοῦ λείψῃ γῆ.
 Ὕτην Ἄρτα—μιά παρένθεσι πρὶν εἰς τὸ θέμα
 [μπούμε—

βροῖκα κ' ἐγὼ τὴν Εὐά μου, τὴ μάνα σου νά ποῦμε,
 Πρεβεζιανῆς καταγωγῆς, μὲ τίτλους καὶ τιμὰς
 τῇ φτώχεια καὶ τῇ ῥήμῳσι, παιδί μου, ὅαν ἐμάς.
 Μέμπρο σωστό, χωρὶς σὶν—σάν καὶ γλύκα ξεμπουρίστρα;
 φαντάσου ποῦχε χτενισιά τοῦ ἑνα τῇ χωρίστρα!
 Ὕτὸ νοῦ, ὅτ' ἀ λούσα, ὅτ' ἡ γενιὰ, ὅτ' ἡν καλλονὴ ποῦ
 [ἐθώρηα,

ἡ ποιητικὴ μου ἔξαψις δὲν εἶχε πλέον ὄρια.

Εἶδα ὅτ' ἀ πλούτη μου, στὸ σὶκ, στὸ πνεῦμα πῶς μοῦ
 [μοιάζει

κ' εἶπα: Νά τέλος, σὸρ Ἀδάμ, πλευρά ποῦ σοῦ ται-
 [ριάζει!

Κ' ἔτσι, ποῦ λές, εἰς τὸ χορὸ τοῦ Ἡσαΐα ὡς μ' ἔπικα,
 γιὰ τὸ καλὸ σπαλάτι μῶφερ' ἐσὲ γιὰ προΐκα.

Τετέλεσται! ἀντίο μυαλό καὶ ἀντίο γλυκά μου νειάτα,
 ἀντίο καντάδες ραντεβοῦ, σουαρέ καὶ ρεβελιά.
 τώρα μαμμήδαις, ξαφνικά καὶ σπάργανα φουσάτα,
 χορὸς μου ἐσὺ κ' ἡ μάνα σου κ' ἡ κλάψαις γιὰ βιολιά.

Τετέλεσται! ἀντίο παντὶν καὶ κλούμπ καὶ θεάτρ' ἀ
 [μου,

ἀντίο ζουρ-φίξ κ' ἀπρὲ-μιντί, δόξαις, τιμαῖς, σαλόνια
 γιὰ νά σωθῶ ἀπ' τὰ νύχια σας εὐρήκα τὸν μπελᾶ μου,
 κ' ἔχω τοῦ γιου μου τὰ γαντζὰν, τοῦ γιου μου τὰ
 [βελζόνια..

Τετέλεσται! ὁ ἔραστής μὲ τοὺς ἡγῆλους κολλάρους,
 ποῦ ἐδῶ μὲ ἀγγέλους πέταγε κ' ἐκεῖ ἐφιλοῦσε τ' ἄστρα,
 νά τος... ὅτ' ἀ χέρια κουβαλεῖ σέσκλα, ψωμί καὶ σπὰ-
 [ρους,

καὶ τρέχει γι' ἀραροῦν, μαμμή, γιὰτρὸ καὶ ξεβασκά-
 [στρα!

Τετέλεσται! ὁ ποιητὴς ἀντὶ νά γράψῃ στίχους,
 στρώνει προβιάς καὶ καουτσουκ καὶ τῇ φασκαῖς
 [διπλόνει
 γύρω του, ἀντὶ γιὰ ντάμ ντ' ὄνερ, ρεμβάζει μὲ τῇ
 [τοίχους

κ' εἰς τὸ στερνό... τὰ σπάργανα τοῦ γιου του σιδερόνει.

Τετέλεσται! ὦ Μουσά μου, ὦ δόξαις καὶ ὦ τιμαῖς
 [μου.

ὦ ἐλπίδες μου κ' ὄνειράτα κ' ὦ νειότη μου χρυσή!

ὦ γάμε, ποῦ ξεπλήρωσα μὲ σὲ τῆς ἁμαρτιαῖς μου,
 καὶ ὦ γυιέ, ποῦ ὁ βίος δὲ μ' ἄλλαξε καὶ μ' ἄλλαξε ἐσὺ!

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ. — Εἰς τὸ παράρτημα τῆς
 Ἐπιθεωρήσεως τῶν Παρισίων «Roman et Vie» ἔδη-
 μοσιεύθησαν κατὰ μετάφρασιν τοῦ Καρόλου Σιμών,
 μερικαὶ εἰκόνες ἀπὸ τὸν Πόλεμον τοῦ κ. Παύλου
 Νιρβάνα, μὲ τὴν ἐξῆς σημείωσιν: «Ὁ Παῦλος Νιρβά-
 νας, ἀνήκει ὅπως καὶ ὁ Ἐπισκοπόπουλος, εἰς τὸν μι-
 κρὸν ὄμιλον τῶν νεο-ἐλληνιστῶν, εἰς τοὺς ὁποίους
 ἐπέδρασαν ὁ ἱμπρεσιονισμὸς τοῦ Δαννούτσιο καὶ ὁ
 γαλλικὸς συμβολισμὸς, καὶ οἱ ὅποιοι ἀκολουθοῦν τὸν
 νέον δρόμον ποῦ ἐχάραξεν ὁ Ψυχάκης. Ἀμιλλᾶται μὲ
 τὸν Χρηστοβασίλην καὶ τὸν Κρυστάλλην, ὡς πρὸς τὴν
 ἔμπνευσιν εἰς τὰς ζωντανὰς σκηνας τοῦ καὶ κατέχει
 ὅπως καὶ αὐτοὶ τὴν τέχνην ν' ἀπεικονίζῃ μὲ θαυμασίαν
 δύναμιν τὰ διάφορα γεγονότα.

ΦΟΙΤΗΤΗΣ.—Εἰς τὰ «Παναθήναια» (τεῦχος 173)
 ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου μας κ. Ν. Χατζιδά-
 κης λαβὼν ἀφορμὴν ἀπὸ τὰς φοιτητικὰς ταραχὰς
 ἐδημοσίευσεν ὑπὸ τὸν τίτλον «Φοιτητὴς» ὡραιότατον
 ἄρθρον, μεστὸν ἀδρῶν ἐννοιῶν καὶ παραινέσεων, εἰς
 τὸ ὁποῖον ἐξετάζει τὴν ὑψηλὴν ἀποστολὴν τοῦ φοι-
 τητοῦ καὶ τὰς ὑποχρεώσεις τὰς ὁποίας τοῦ ἐπιβάλλει
 ἡ ἑλληνικὴ ἀγάπη πρὸς τὴν φυλὴν τοῦ καὶ πρὸς τὸ
 ἔθνος τοῦ.

Ἀπὸ τὸ σπουδαιότατον τοῦτο ἄρθρον τοῦ κ. Ν.
 Χατζιδάκη ἀποσπῶμεν τὰς ἐξῆς χαρακτηριστικὰς πε-
 ρικοπάς:

Φοιτητὴς!

«Ἐνα μεταίχμιον μεταξὺ τῆς τωρινῆς καὶ τῆς αὐ-
 ριανῆς γενεᾶς. Δὲν εἶσαι ἀκόμη μέλος τῆς γενεᾶς,
 ποῦ τώρα ἐργάζεται, ἀλλὰ οὔτε πιά μέλος τῆς παι-
 δικῆς γενεᾶς, ποῦ θὰ ἐργασθῇ στὸ μέλλον. Εἶσαι τὸ
 ἄνθος τῆς φυλῆς, μὴς φυλῆς κουρασμένης, ἐξαντλη-
 μένης, ποῦ ἀγωνίζεται νά βρῇ τὸν δρόμον τῆς, ν'
 ἀναλάβῃ, ν' ἀποκτήσῃ τὰ στοιχεῖα τῆς ζωῆς, καὶ ὡς
 τώρα δὲν μπορεῖ νὰ τὸ κατορθώσῃ. Εἶσαι ἄνθος καὶ
 σὺ χωρὶς πολλὴ ζωὴ μέσα σου, ἀλλὰ, κακὸ ἢ καλὸ,
 εἶσαι μολαταῦτα ὅ,τι καλύτερο ἔχει ἡ φτωχὴ μας
 ἡ φυλὴ.... Ἐσὺ, αὔριο, θὰ γίνῃς καθηγητὴς, ὑπά-
 λλος, ἱατρὸς, δῆμορχος, ὑπουργὸς καὶ πρωθυπουρ-
 γὸς ἴσως. Προσπάθησε—αὐτὸ εἶναι ἀγάπη τῆς πα-
 τριδας!—ποτὲ νά μὴν πάρῃς θέσι, γιὰ τὴν ὁποία νά
 νοιώθῃς—καὶ προσπάθησε νὰ μάθῃς νὰ νοιώθῃς—
 πῶς δὲν εἶσαι ἄξιος. Προσπάθησε—αὐτὸ εἶναι
 ἀγάπη τῆς πατρίδας!—σὲ κάθε θέσι καὶ σὲ κάθε ἀξί-
 ωμα, νὰ κάνῃς τὸ χρέος σου, νὰ εἶσαι τίμιος, νὰ
 προσπαθῇς νὰ εἶσαι ἀντάξιος πρὸς τὴν εὐθύνην τῆς
 θέσεώς σου. Προσπάθησε νὰ ἐγκολπωθῇς τίς ιδέες,
 ποῦ ὅλος ὁ ἄλλος κόσμος, ἔξω ἀπὸ τὴν πατρίδα σου,
 ἔχει σήμερον περὶ τιμιότητος, περὶ πολιτικῶν δικαιο-
 μάτων, περὶ τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, περὶ τῶν
 ἀτομικῶν, ιδέες, ποῦ οἱ περισσότερες εἶναι οἱ
 ἐναντίες ποῦ ἔχομε ἐμεῖς ἐδῶ ἀκόμα.... Προσπά-
 θησε νὰ διαδώσῃς τίς ιδέες σου—ἀφοῦ ὕστερ'
 ἀπὸ βαθεῖα σκέψιν καὶ πολλὴ μελέτη τίς σχη-
 ματίσῃς—μέσ' ἐπὶ τῇ φυλῇ σου. Προσπάθησε νὰ ἔχῃς,
 ν' ἀποκτήσῃς ἕνα «ἐγὼ», ποῦ νὰ εἶναι πάντα σὲ
 ἁρμονία ἐσωτερικὴ μὲ τὸν ἑαυτὸ τοῦ. Θρησκεία σου
 νὰ εἶναι τὸ «ἐγὼ» σου αὐτὸ, προσπάθησε νὰ τὸ ἀνε-
 βάξῃς ὀλοένα ψηλότερα στὴν ὑπόληψιν τοῦ ἑαυτοῦ
 σου. Σκέψου καὶ κατάλαβε, ὅτι μόνο ἕνα ἄθροισμα
 ἀπὸ τέτοια ἀτομικὰ «ἐγὼ» μεγάλα κάνουν ἕνα ἔθνος
 μ' ἕνα μεγάλο «ἐγὼ». Τὴν ἄμιλλα τοῦ «ἐγὼ» σου
 πρὸς τὰ ἄλλα «ἐγὼ» στὸν δρόμον τῶν ὑψηλῶν πρά-
 ξων, τῆς ἀγάπης, τῆς θυσίας, αὐτὴ νὰ ἔχῃς πάντοτε
 ζωηρὴ μέσα σου. — Ἡ φιλοτιμία μεγαλουργεῖ. Καὶ
 ἐπὶ τὴν ἀγάπην τῆς πατρίδας σου, τὴν ἄμιλλα νὰ ἔχῃς
 βάσι σου, ὅχι τὴν πατραρχία! Ὅχι τί ἦταν πρὸ
 τῶν χιλιῶν καὶ ὅχι τῶν χιλιάδων ἡ φυλὴ σου, ἀλλὰ τί
 εἶναι σήμερον καὶ πῶς μπορεῖ νὰ γίνῃ καλύτερη.
 Ἡ ἐθνικὴ φιλοτιμία μεγαλουργεῖ. Τὸ ἔργο
 σου εἶναι βαρὺτατο, ὅχι μόνο γιὰτὶ πρέπει νὰ

ἐργασθῆς, ἀλλὰ γιατί θά ἐργασθῆς ἐναντίον τῶν ἰδεῶν τῆς τωρινῆς γενεᾶς, ὥσепιτοπλεῖστον....

Ἡ καλύτερη ἀγάπη τῆς πατρίδας εἶναι τὸ νὰ μάθῃ κανεὶς γιὰ ὅλα νὰ σκεπτεται, νὰ εἶναι ἄνθρωπος σκεπτόμενος. Αὐτὸ εἶναι τὸ μεγαλύτερο καὶ ἡλικον πρὸς τὴν πατρίδα κάθε ἀνθρώπου καὶ πρὸ πάντων τοῦ φοιτητοῦ καὶ εὐτυχῶς εἶναι, νομίζω, συγχρόνως καὶ τὸ μεγαλύτερο δικαίωμα καὶ ἡ μεγαλύτερη εὐχαρίστησις τῆς ζωῆς γιὰ τὸν ἄνθρωπο καὶ προπάντων γιὰ τὸν φοιτητή....».

Ο ΑΡΧΙΔΟΥΞ ΣΑΛΒΑΤΩΡ ΠΕΡΙ ΠΑΡΓΑΣ.—

Ἀπὸ τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ ἔργου τοῦ Ἀρχιδουκὸς τῆς Αὐστρίας Λουδοβίκου Σαλβατῶρ περὶ Πάργας, μεταφέρομεν ἐνταῦθα τὰς ἐξῆς ἀληθῶς ὡραίας περιχοπὰς.

«Ἡ κλασικὴ ὡραιότης τῶν κυριωτέρων γραμμῶν, αἱ τοποθεσίαι καὶ ἡ εὐρεῖα θέα τῶν ὁρέων, τὸ ἄγριον τῶν παραλίων, αἱ γραφικαὶ μορφαὶ τῶν βράχων, τὸ θελκτικὸν σχῆμα τῶν προκειμένων μικρῶν νησιδίων, τσαυταὶ εἰκόνες ὁμοῦ ἡνωμέναι ἐν μικρᾷ ἐκτάσει σπανιώτατα εὐρίσκονται ὥστε δικαίως δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ Πάργα εἶνε ὁ παράδεισος τοῦ ποιητοῦ καὶ τοῦ ζωγράφου. Οὐδεμίᾳ λεπτομέρεια στερεῖται ὡραιότητος, ἐκάστη δὲ δύναται ν' ἀποτελέσῃ ἰδίαν εἰκόνα. Ὁ κατὰ πρῶτον ἐπισκεπτόμενος τὴν Πάργαν ἐκπλήσσεται ἐκ τῆς καλλονῆς τῆς τοποθεσίας καὶ ἅμα ἐναλλάσσων θέσιν εὐρίσκειται πρὸ ἄλλης θέσεως ἔτι θελκτικωτέρας, ὥστε ἀγνοεῖ τίνα νὰ ἐκλέξῃ, καὶ γεννᾶται αὐτῷ ἡ ἐπιθυμία τὸ πᾶν νὰ σχεδιαγραφήσῃ, τὸ πᾶν ν' ἀναπαραστήσῃ. Πᾶν σημεῖον, πᾶσα θέσις φαίνεται ὡραιότερα καὶ ὅταν ἔχει εἰκονίσει μίαν εἰκόνα θὰ ἐπεθύμει νὰ γράψῃ αὐτὴν ἐκ νέου. Νομίζει τις ὅτι ἐξεῖνο τὸ ὅποιον διὰ τῶν ἰδίων ὀφθαλμῶν παρατηρεῖ, ἐκφεύγει τῆς πραγματικότητος, καὶ ὅτι εἶνε ἀπαύγασμα φανταστικοῦ ὄνειρου καὶ ὁ οἱ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ σωροὶ τῶν λίθων ἠνῶθησαν ἵνα ἀποτελέσωσι τὰ ὡραιότερα συμπτώματα. Νησοὶ καὶ βράχοι κωνοειδεῖς προέκυψαν ἐκεῖ ὅπου ἡ φαντασία τοῦ ζωγράφου ἠδύνατο νὰ ποθήσῃ, ἱστάμενοι στερεοὶ καὶ ἀκίνητοι, κατὰ τὰς πρωῒνᾶς ὥρας ὑπόφαιοι μολὶς ἀλλήλων χωριζόμενοι ὥσει ἐπὶ τῶν κυμάτων ὑπνωττον, κατὰ τὰς μεσημβρινὰς καταναγάζομενοι δι' ἀπλέτου φωτός· ἀλλ' ὅταν ὁ ἥλιος περὶ τὴν δύσιν κλίνῃ, τότε πρῶτον ἐμφανίζεται τὸ πραγματικὸν αὐτῶν σχῆμα. Τὸ πᾶν πλαστικῶς διακρίνεται διὰ φωτοσκιᾶσεως καὶ πάλιν συνδέεται διὰ τῆς δίκην σατφεῖρου κυανῆς ἐκτάσεως τῆς ὑπὸ μεσημβρινῆς αὐρας κυμανθείσης θαλάσσης.

Ὅταν παρέλθῃ ἡ μέθη τῆς πρώτης ἐντυπώσεως, καὶ συνέλθῃ τὸ πνεῦμα, ἐκλέγει τις τὰς ὡραιότερας θέσεις καὶ παραδίδεται εἰς ρεμβασμοὺς ἀπιστῶν ἂν θὰ δυνηθῇ ν' ἀποδώσῃ αὐτὰς καὶ φοβούμενος μὴ ἡ φαντασμαγορία αὐτῇ σχημάτων, χρωμάτων καὶ φωτισμοῦ ἡθελεν αἰφνης ἐκλείψει. Ἀπολαύει τις τὴν στιγμὴν, ροφᾷ γραφικὴν ὡραιότητα ἐκ τοῦ ὥς μέλι ἡδέος

ποτηρίου, ὅπερ μόνον Ἑλληνικὰ τοπεῖα δύναται νὰ παράσχουν. Τότε πρῶτον διακρίνονται αἱ εἰκόνες καὶ διαστελλονται ἀπ' ἀλλήλων, ὅταν συνειθίσῃ τις πάλιν καὶ πάλιν εἰς τὰς φαντασμαγορίας τῶν σχημάτων καὶ τῶν χρωμάτων, καὶ τότε ἐπιστρέφει εἰς τὰ προσφιλεῖ μέρη, καὶ διὰ τῆς μολυβδίδος σχεδιάζει, ὅτι ἐπὶ τέλους νομίζῃ ὡραιότερον.

Ὅσον ἀφορᾷ λεπτομερείας, μῆνες δύναται νὰ παρέλθωσιν, ἴσως καὶ ἔτη, καὶ ὁ ζωγράφος θὰ εὐρίσκη πάντοτε νέα μέρη πρὸς ἀπεικόνισιν. Ὅλῃγοι τόποι τῆς Μεσογείου δύναται νὰ παραβληθῶσι μὲ τῆς Πάργας τὴν ὡραιότητα. Ἡ πλουσιωτάτη φυτεία, ὁμοίαν τῆς ὁποίας οὐχὶ εὐκόλως εὐρίσκει τις, εὐνοηθεῖσα ὑπὸ εὐφόρου ἐδάφους καὶ ἀφθονωτάτων ὑδάτων καρποφορεῖ πλουσιοπαρόχως.

Ὅταν τὸ σκιόφως κρατήσῃ τοῦ ὄρμου τῆς Πάργας, τότε ἀναφαίνεται περισσότερον ἡ χάρις τῆς τοποθεσίας τῶν κατωφερῶν παραλίων. Φαίνεται ὥς εἰ τὰ πάντα ἁρμονικῶς ἐπλάσθησαν τὸ ἐν διὰ τὸ ἄλλο, ὥς εἰ μηδὲν δύναται ἐκ τῆς εἰκόνης αὐτῆς ν' ἀφαιρεθῇ, μηδὲν νὰ προστεθῇ ἵνα γείνῃ ὡραιότερα. Ὁ ἰδὼν τὴν Πάργαν, ὁ ἀπολαύσας τῆς ζωογόνου δρόσου τῆς ἀνοικτῆς θαλασσίας αὐτῆς αὐρας, τῆς μάγου αὐτῆς βλαστήσεως, τῆς περισεσίας τῶν ὑδάτων, ἐπιποθεῖ αὐτὴν αὐθις ὥς τόπον ἰδεώδη γῆνης εὐημερίας· καὶ κατανοεῖ τὸν πόθον ὃν ἔτρεφεν ὁ Ἀλῆ Πασσᾶς διὰ τὸ κειμήλιον τοῦτο τῆς Μεσογείου, ὅπως καὶ τὴν θλίψιν αὐτοῦ ὅτε γέρον ἐγκατέλιπε τὸν γῆινον τοῦτον παράδεισον. Ἀηδόνες ἀνά χιλιάδας ἐξυμνοῦν τὴν θαυμαστικὴν αὐτῆν γωνίαν καὶ προκαλοῦν τὴν ἀπόλυσιν τῆς σκιάς τῶν δασῶν τῆς. Ἡ γλυκύτης τοῦ κλίματος, ὁ ὑγιεινὸς ἀήρ, ὅστις ἐλεύθερος ἐκ τῆς ἀνοικτῆς θαλάσσης πνέει, ἡ δρόσος ἣν παρέχει τὸ πλησίον ὑψηλὸν ὄρος μετὰ τῆς ἐκτάκτου ἐν θερινῇ ὥρᾳ ἀφθονίας ὑδάτων, αὐξανομένη ἐκ περισσοῦ ἐκ τῶν κανονικῶς πνεόντων βορειοδυτικῶν ἀνέμων, οἵτινες ὑπὸ τοῦ καύσωνος οὐδενὸς γείτονος τόπου ἐθερμάνθησαν ἀλλ' ἐπὶ τῶν περὶ γῶνιν αὐτῶν φέρουν ζωογόνον θαλασσίαν αὐραν, καὶ αὕτῃ ἔτι τῆς πόλεως ἡ τοποθεσία προστατευομένη ἐν χειμῶνι ὑπὸ τῶν ὀπισθεν ὑψουμένων ὁρέων καὶ ἐκθετος εἰς τὸ ἐλεύθερον τῆς θαλάσσης φύλημα, πάντα ταῦτα δίδουν τὴν ἰδέαν, ὅτι εὐρὲ τις τοποθεσίαν, καλλιτέραν τῆς ὁποίας ἀδύνατον ἦτο νὰ εὕρῃ ἄλλην.

Ἡ Πάργα εἶνε ὡραία ἐν πάσῃ τοῦ ἔτους ἐποχῇ, καὶ ὅταν τὰ ἡπειρωτικὰ ὄρη μὲ τὸ πρῶτον ἐνδυμα χιόνος ὥς ἀδάμαντες ἀσπαστράπτωσι φθίνοντος φθινοπώρου, καὶ ὅταν κατὰ τὸ ἡμῖς σχεδὸν ὑπὸ χιόνος κεκαλυμμένα βῆθίζωνται εἰς διανγῇ ἀτμόσφαιραν χειμερινῶν ὅτε πᾶσα ρογμὴ, πᾶσα προεξοχή, πᾶς λοφίσκος διαφαίνεται εἴτερ ποτὲ καθαρώτατα, καὶ κατὰ τοὺς ἐαρινοὺς μῆνας ὅταν τὰ πέριξ περιβάλλοντα ἀεροφεγγῆς πλαίσιον προσλαμβάνοντα ἀπερίγραπτον καλλονὴν ἰώδους ἀποχρώσεως....».

« Νέον Ἀστὺ ».